

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep

0032 OSLO

Deres ref.: 15/3111

Vår ref.: 15/04674-2

Vår dato: 17.08.2015

Høring - endring av modell for styring og ledelse i universitets- og høyskoleloven uhl.

Høgskolen i Bergen viser til Kunnskapsdepartementets høringsnotat datert 26.06.15 om endringer av universitets- og høyskoleloven. Høgskolen i Bergen ser det som naturlig at det på generell basis er fleksibilitet i både valg av ledelsesmodell og styresammensetting ut fra institusjonsprofil, (for)mål og innretning. I stor grad gir dagens lov denne fleksibiliteten. Høgskolen har derfor forsøkt å se de foreslåtte endringer i lys av behovet for handlingsrom og nødvendig forutsigbarhet og langsiktighet.

Grunnet høringsfristen og tidspunktet for høringen har det denne gang ikke vært mulig å behandle høringen i styret. Det vises imidlertid til tidligere styrebehandling, spørreskjemaundersøkelse og drøftinger i seminarer og ledelsesfora; bl.a. ble spørsmålet om valgt eller tilsatt rektor behandlet av styret ved HiB både våren 2011 og våren 2014. Ved begge anledninger var det flertall for valgt rektor.

Høringsutkastet har denne gang vært sendt til høgskolestyret og har vært drøftet i ledergruppen bestående både av tilsatte og valgte representanter - administrative og faglige ledere.

Om styringsmodell

Høgskolen i Bergen mener at den enkelte institusjon bør kunne velge den styringsmodell som passer den til enhver tid rådende situasjon best, uten at en behøver å betegne de alternativer som foreligger som hhv «normalmodell» og «unntak». For å sidestille de ordninger loven åpner for kan dette gjøres ved å innarbeide styringsmodellene i en og samme lovbestemmelse. Høgskolen i Bergen foreslår derfor at det legges opp til en reell likestilling av de to alternativene ved at §10-1 innledes med at *Rektor velges blant studenter og tilsatte eller tilsettes av styret*. De påfølgende punkt bør dekke eventualiteter for det ene eller andre valget.

Det er fordeler og ulemper ved begge modellene. Departementet trekker frem noen av ulempene som hefter ved ordningen med valgt rektor. Høgskolen i Bergen vil likevel peke på at ordningen med valgt rektor og ansatt administrerende direktør i en rekke henseender har vist seg å fungere tilfredsstillende. Det finnes heller ikke forskning som støtter opp under at den ene eller andre

ledelsesformen utpeker seg i nevneverdig grad. Det registreres likevel at flere av UH-institusjonene gjennom de siste ti årene har valgt modellen med tilsatt rektor og ekstern styreleder, og at dette er det normale blant de private institusjonene. Så langt har imidlertid én institusjon gått tilbake til normalordningen slik den er definert i dagens lov.

Av departementets høringsnotat fremgår det at «valgt rektor som også er styrets leder er ansvarlig for forberedelse av styresaker, ledelse av styremøter, gjennomføring av styrets vedtak....». Høgskolen i Bergen antar at dette bygger på en misforståelse idet universitets- og høgskoleloven i § 10-3 nr. 3 legger ansvaret for saksforberedelse til styret til administrerende direktør. Det er også direktøren som er ansvarlig for å iverksette de vedtak som treffes i styret, jfr. § 10-3 nr. 4. En annen sak er at utviklingen i sektoren har gått i retning av at mandatet for rektorene over tid synes å ha blitt tolket likt uavhengig av om det er valgt eller tilsatt rektor, noe høringsnotatet eksemplifiserer. Det er det er derfor uansett behov for en klargjøring av roller og fullmakter mellom rektor og direktør når rektor velges.

Departementet peker på at for mye myndighet og ansvar samles på en person, rektor, etter dagens ordning. Høgskolen i Bergen ønsker å presisere at administrerende direktør i § 10-3 er tillagt en rekke fullmakter i tillegg til det som allerede er trukket frem.

Innstilling ved tilsetting av rektor

Høgskolen i Bergen merker seg at det ikke foreslås endringer i de bestemmelser som regulerer tilsettingsprosessen når rektor skal tilsettes. Høgskolen i Bergen mener at forslaget til ny § 10 -1 omarbeides slik at dersom styret tilsetter rektor, *skal* det skje etter innstilling. Bestemmelsen i § 11-1 nr. 3 kan utvides til også å gjelder tilsetting av rektor.

Utpeking av styreleder - innstilling

Høgskolen i Bergen støtter ikke departementets forslag om å oppnevne styreleder på fritt grunnlag. Sett i lys av at departementet ikke er et faglig organ i det akademiske systemet fremstår en slik ordning som en svekking av styreleders legitimitet innad og utad til sektorene institusjonene jobber opp mot. En slik ordning kan gi inntrykk av en for sterk binding av virksomheten til den statlige forvaltningen, noe som kan komme i konflikt med institusjonenes uavhengighet og den frie uavhengige forskningen. Akademiske institusjoner er i og for seg såpass spesialiserte komplekse faglige enheter at inngående kjennskap til institusjonen og den faglige virksomheten må ansees som et vel så viktig aspekt ved styrelederrollen, som generell styreledererfaring. Høgskolen i Bergen mener derfor at institusjonene selv må ha mulighet til å innstille styreleder.

Om endring av flertallskrav

Høgskolen i Bergen støtter ikke forslaget om å endre flertallskravet for endring mellom styringsmodeller og styresammensetting, fra kvalifisert flertall til simpelt flertall. Konsekvensene av en slik omlegging synes uklare, og argumentene for lemping av flertallskravet for endring av styresammensetting er heller ikke gitt på selvstendig grunnlag, men foreslås som konsekvens av tillempeingen av flertallskravet ved endring av styringsmodell. Høgskolen i Bergen er kritisk til et slikt forslag og ser det slik at dette kan medføre en økt politisering og derav en langt mer uforutsigbar situasjon i forbindelse med skifte av styre og valg/ansettelse av rektor. Dette vil lett føre til støy i organisasjonen som drar fokus bort fra kjerneoppgavene. Høgskolen i Bergen ser ingen viktig grunn i at styrets sammensetting og størrelse skal gjøres til gjenstand for det som kan fremstå som tilfeldige raske omskiftninger.

Om oppnevning av eksterne styremedlemmer

Høgskolen i Bergen støtter departementets forslag om at departementet oppnevner alle eksterne representanter etter forslag fra institusjonene.

Om organisering av vara

Høgskolen i Bergen støtter departementets forslag om endring av ordningen for vara til numerisk varaliste også for eksterne og studenter.

Om styrets godtgjørelse

Høgskolen i Bergen mener at verv som styremedlem skal kompenseres på en forsvarlig måte, men kompensasjon bør ikke være en hovedmotivasjon for at folk påtar seg slike verv i vår sektor. Gitt styrenes tiltagende viktige rolle og økte myndighet er det imidlertid riktig at honorering av styremedlemmer samordnes bedre nasjonalt. HiB mener imidlertid at departementets forslag ikke klargjør godt nok på hvilket grunnlag departementet skal gjøre avveininger i mellom styrer og mellom de enkelte grupper av styremedlemmer. Det finnes i dag ulike lokale ordninger for kompensasjon av styrearbeid for eksterne, studenter, vitenskapelig tilsatte og administrativt tilsatte. Ordningene bør sikre at styrets kollegialitet ivaretas og at studentenes muligheter for gjøre en fullverdig jobb ivaretas. HiB imøteser en tydeligere klargjøring av departementets intensjoner og klargjøring av eventuelle praktiske konsekvenser. Endringer av styrehonorar som medfører vesentlig økte utgifter for den enkelte institusjon bør kompenseres gjennom budsjetttildelingene til den enkelte institusjon.

Med hilsen

Ole-Gunnar Søgne
Rektor

Audun Rivedal
Høgskoledirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen håndskrevne signaturer.

Saksbehandler HiB: Ståle Berglund